

District : Twente Zuid
Afdeling : Afdeling Justitiële Zaken
Team : Recherche Bijstandsteam
TOL-TEAM

Onderwerp :
Aanvraag bevel ex artikel 126 I W.v.Sv
(opnemen van vertrouwelijke communicatie
met een technisch hulpmiddel, in een woning
Dr. Stamstraat 40 Enschede)

5 januari 2001
Gevision en accoord

[Handwritten signature]
H. STAM
ovj

PROCES-VERBAAL

Wij, Hiermannus Egbert KAMPERMAN en Cornelis MIJWAART, beiden inspecteur van politie van de regiopolitie Twente, en als dagelijks leider werkzaam binnen het TOL-team, belast met het onderzoek naar de vuurwerkrazmp d.d. 13 mei 2000 te Enschede, verklaren het navolgende:

1: Feiten, omstandigheden, verdachten en verdenking.

Op zaterdag 13 mei 2000 vonden vanaf omstreeks 15.00 uur bij het vuurwerkbedrijf SE Fireworks aan de Tollensstraat te Enschede een aantal ontploffingen plaats, gevolgd door massale branden in de omliggende woonwijk. Hierdoor vonden 22 personen de dood en werden ruim 700 personen gewond. De materiële schade wordt geschat op honderden miljoenen gulden.

Uit het naar de ramp van 13 mei 2000 te Enschede ingestelde opsporingsonderzoek is het vermoeden ontstaan dat:

- de eerste brand door menselijk handelen is veroorzaakt.
- de veroorzaker van de eerste brand deel uitmaakt van een groepje werknemers van het bedrijf dan wel:
- dat binnen een groepje werknemers van het bedrijf wetenschap bestaat over het ontstaan van de brand.

Omschrijving bedrijf:

Het bedrijf SE Fireworks was sedert ongeveer 1980 gevestigd op het adres Tollensstraat 50 te Enschede, te midden van een woonwijk. Het bedrijf, werd ten tijde van de ramp geleid door een 2 hoofdig directie en 4 vaste werknemers, inclusief de echtgenoten van de directieleden. Daarnaast waren ongeveer 25 personen op afroep beschikbaar. De kernactiviteit van het bedrijf was omschreven als de handel in vuurwerk. Specifiek voerde het bedrijf voor opdrachtgevers vuurwerkshows uit, waarvoor de opslag van evenementenvuurwerk was vergund. Daarnaast had de onderneming opslagcapaciteit voor consumenten-vuurwerk voor verkoop voor en tijdens de jaarwisseling, maar niet aan particulieren.

Het bedrijfsterrein bestond uit een voormalige woning, waarin het kantoor was gevestigd met aansluitende bebouwing welke als showroom en materiaalopslag werd gebruikt. In het midden van het terrein was een gecompartmenteerde opslag gebouwd. De benaming voor de individuele bewaarplaatsen (of bunkers) wordt met de letter C en een volgnummer aangegeven.

Tegen het terrein van een bolendende machinefabriek was aan de straatzijde een opslag in gebruik voor materialen en vervoermiddelen. Dit gebouw wordt met de letter G aangeduid. Langs de perceelgrens met de machinefabriek waren 7 zogenaamde "M&VO boxen" gebouwd. Hiernaast en doorlopend langs de achterkant van het bedrijfsterrein, grenzend aan de voormalige textielfabriek "Eenshoeve" waren 16 zeecontainers geplaatst. Zij hadden diverse afmetingen en stonden alle met de deuren in de richtingloeking van de centrale bewaarplaatsen. Veertien van de 16 zeecontainers waren toegestaan volgens de laatste vergunning van de gemeente Enschede d.d. 19-7-1999.

Aan de straatzijde gaf een loopdeur met een cilinderslot toegang tot het bedrijfsterrein. Daarnaast was een rolpoort voor het toelaten van (vracht)- auto's, welke alleen maar elektrisch vanaf de binnenplaats kon worden geopend.

De deuren van de bunkers en zeecontainers waren met discussloten afsluitbaar.

Bunker C2, waar bewerkingen aan vuurwerk mochten plaatsvinden, had naast een discusslot ook een dag-nachtslot. De sleutel hiervan hing in een sleutelkastje in C1-midden.

De deuren van gebouw G en H en C1-midden waren met een beugelhangslot afsluitbaar, waarvoor een identieke sleutel werd gebruikt.

Het sleutel-regime binnen SE Fireworks was slecht. Van de discussloten konden 84 identieke exemplaren in omloop zijn.

Van de sleutel van de looppoort waren in de loop der tijd 15 exemplaren aangeschaft.

In principe hadden de directieleden Bakker en W.Pater, hun echtgenotes, alsmede de vaste werknemers J.Pater en H.Kloppenborg deze sleutels in hun bezit.

Van de sleutels van de looppoort alsmede van de hangsloten van de gebouwen G en H zouden andere werknemers in de loop der tijd ook exemplaren in bezit kunnen hebben gekregen in verband met het verzorgen van shows in het land.

Het bedrijfsterrein was rondom zodanig omsloten dat zonder een sleutel of enig klim- of klauterwerk geen toegang tot het terrein kon worden verkregen. De wijze van opslag was zodanig, dat zonder sleutel geen toegang kon worden verkregen tot ruimtes waarin vuurwerk was opgeslagen. Uit het technische onderzoek is niet gebleken dat deuren op andere wijze zouden zijn geforceerd.

Een plattegrond van het bedrijf gaat als bijlage hierbij.

Onderzoek

Het opsporingsonderzoek richt zich enerzijds op "bedrijfsvoeringdelicten" (milieudelicten, vuurwerkwetgeving) en anderzijds op het ontstaan van de brand, "het eerste vlammetje". In dit proces-verbaal wordt alleen ingegaan op laatstgenoemd aspect.

2. Het eerste vlammetje.

Uit het tot op heden uitgevoerde technisch onderzoek is niet aannemelijk geworden dat de eerste brand anders dan door menselijk handelen is veroorzaakt.

Een flink aantal getuigen verklaart dat, aanvankelijk -rond 14.45 uur- vuurpijlen worden gezien, die recht de lucht ingaan. De term "gecontroleerd afsteken" is hierbij genoemd. Na enige tijd horen zij dat het lawaai toeneemt en nadat her en der brandjes uitbreken, wordt de brandweer gealarmeerd.

3. Het onderzoek tot heden.

3.1 Kloppenborg.

Tot heden zijn in het onderzoek onder meer de eigenaren van het bedrijf en een aantal werknemers aangehouden terzake van milieudelicten en vuurwerkdelicten. Daarnaast zijn enkele honderden getuigen gehoord. Een aantal buurtbewoners verklaart zoals onder 2 is vermeld. Met uitzondering van de hierna te noemen Kloppenborg ontkennen de werknemers op 13 mei 2000 op het bedrijfsterrein aanwezig te zijn geweest.

Kloppenborg is een van de vaste werknemers van SE Fireworks. Hij is aanvankelijk als getuige gehoord en is -nadat hij tegenover de Rechter-Commissaris verklaringen had afgelegd- aangehouden als verdacht van meeneed.

Analyseverklaringen.

In zijn eerste verklaringen, afgelegd een week na de ramp, ontkent Kloppenborg dat hij op 13 mei 2000 op het bedrijfsterrein van SE Fireworks is geweest. In een volgende verklaring zegt Kloppenborg dat hij rond 11.30 uur op het bedrijfsterrein is geweest om een pompspuit op te halen.

Een getuige (familielid) verklaart dat Kloppenborg op 13 mei tussen ongeveer 13.00 en 13.15 uur met haar in een woning aan de Beukinkstraat in Enschede verblijft. Getuige hoort dat Kloppenborg wordt gebeld op zijn mobiele telefoon. Getuige hoort hem zeggen "Ik kom er aan". Kloppenborg vertelt de getuige dan, dat hij is gebeld door zijn baas en dat hij naar het bedrijf moet omdat er mensen op het bedrijfsterrein zouden zijn. Kloppenborg vertrekt dan. Kloppenborg ontkent dit gesprek, het is niet bevestigd door printgegevens van zijn mobiele telefoon of van GSM-masten in het gebied of door andere getuigen.

Uit opgevraagde printgegevens blijkt vervolgens, dat Kloppenborg vanaf zijn huisaansluiting om 13.20 uur, belt naar het bedrijf SE Fireworks. Om 13.21 uur belt hij naar de mobiele telefoon van directeur Bakker. Gezien de duur van deze gesprekken is waarschijnlijk geen verbinding tot stand gekomen.

Uit analyse van onder meer andere verklaringen en historische telefoongegevens blijkt, dat Kloppenborg rond 13.30 uur op het bedrijfsterrein moet zijn geweest. Hij is bedrijfsmatig in het bezit van alle sleutels van het bedrijf.

Uiteindelijk verklaart Kloppenborg dat hij rond 13.40 uur op het bedrijfsterrein is geweest om de pompspuit op te halen. Kloppenborg verklaart dat hij deze spuit heeft gehaald uit "gebouw G" van het complex. Kloppenborg verklaart dat hij "gebouw G" bij het verlaten slotvast heeft afgesloten.

Opgemerkt wordt, dat bij de bomst van de brandweer "gebouw G" niet was afgesloten. Dit is op 2 momenten door 2 brandweermensen geconstateerd. Mogelijke verklaringen zijn:

- er werden toch werkzaamheden verricht.
- Kloppenborg heeft om een of andere reden bewust of onbewust de deur van G niet afgesloten.
- Kloppenborg heeft de deur wel afgesloten, maar er is ná hem iemand geweest, die de deur heeft opengelaten.

Kloppenborg verklaart dat hij, voordat hij het bedrijfsterrein oploopt, een zwerverstype in de Tollensstraat ziet lopen. Deze zwerver gooit een rol plastic over de poort van het naast Fireworks gelegen bedrijfsterrein van Paauw papierhandel.

Opgemerkt wordt, dat deze zwerver is getraceerd en verklaart als door Kloppenborg ontsporen. De zwerver heeft Kloppenborg niet gezien en is door Kloppenborg niet aangesproken.

Kloppenborg verklaart, dat hij direct na het ophalen van de pompspuit naar de woning van SEF-directeur Bakker is gereden om deze te melden dat hij deze spuit had geleend en om deze op de hoogte te stellen van zijn waarnemingen over de zwerver.

Bakker heeft verklaard dat Kloppenborg met betrekking tot de zwerver tegen hem heeft gezegd: "Ik vertel je dit, dan weet je het, dat je later niet denkt van eh .....

Kloppenborg ontkent aanvankelijk dat hij Bakker eerder die middag heeft gebeld. In een latere verklaring zegt Kloppenborg dat hij zijn baas Bakker belde om toestemming te vragen voor het lenen van de pompspuit.

Vorenstaande is aanleiding voor de volgende vragen en opmerkingen:

- Bakker werkt niet altijd op zaterdag maar haalt soms in het begin van de middag wel de post op. Bakker was dan een korte tijd op het bedrijf. Waarom probeert Kloppenborg hem wel op het bedrijf en via zijn GSM te bereiken en belt hij hem niet thuis als het misschien zo dat Kloppenborg zich wilde vergewissen van het feit dat Bakker nog op het bedrijf was?
- Indien Kloppenborg de spuit niet zonder toestemming van Bakker zou willen lenen, zou het dan niet logisch zijn dat hij vooraf toestemming vraagt, bijvoorbeeld door eerst naar Bakker te gaan en pas dan de spuit op te halen? . Kloppenborg woont hemelsbreed ongeveer 200 meter van de woning van Bakker.
- De waarnemingen ten aanzien van de zwerver - die niet door Kloppenborg is aangesproken - kunnen voor Kloppenborg nauwelijks een reden zijn Bakker te informeren c.q. te alarmeren. Kloppenborg sprak zelfs de zwerver niet aan.
- De wijze waarop Kloppenborg zijn baas Bakker informeert doet vermoeden, dat Kloppenborg zich "in wilde dekken" voor de gevolgen van "iets" dan wel dat hij iets heeft waargenomen.
- Het onderwerp zou bovendien slechts terloops bij het vertrek van Kloppenborg bij Bakker door hem ter sprake zijn gebracht.

Kloppenborg is na de ramp --als verdachte en getuige- in totaal 35 maal verhoord, steeds in het bijzijn van een advocaat. Daarbij blijkt, dat hij zeer uiteenlopende verklaringen aflegt en kennelijk zijn verklaringen aanpast aan het hem voorgelegde feitenmateriaal.

Op 11 augustus 2000 legt Kloppenborg --als verdacht van meineed - een verklaring af, onder meer over de voorraad vuurwerk- waarbij hij zegt dit nu pas te verklaren omdat hij represailles van de directeuren en/of het personeel van SE Fireworks vreesde en het bedrijf in diskrediet zou brengen.

Uit afgeluisterde en opgenomen telefoongesprekken blijkt,

- dat familieleden van Kloppenborg diens gedrag sinds de ramp vreemd vinden en niet kunnen verklaren.
- dat Kloppenborg, kort na de ramp niet met Jan Pater in 1 auto kon plaatsnemen omdat er dan ruzie zou ontstaan.

3.2 André de Jong

In de dagen vóór 13 mei 2000 maakte directeur Bakker een tekstbord met de tekst "Eenik 70" op verzoek van parttime medewerkers André de Jong. Dit betreft een bord met licht vuurwerk, dat op de avond van 13 mei zou worden afgestoken ter gelegenheid van de verjaardag van een buurman van De Jong.

De afspraak bestond dat André de Jong dit bord op 13 mei 2000 om 16.00 uur à 16.30 uur zou ophalen. Bakker zou dan ook aanwezig zijn op het bedrijf.

André de Jong is op 16 mei 2000 voor de eerste keer door de politie benaderd. Als hem verteld wordt, dat er aanwijzingen zijn dat hij op 13 mei 2000 op het bedrijfsterrein zou hebben gewerkt, weigert hij een verklaring af te leggen. De Jong verwijst de politie naar zijn advocaat. In een later stadium legt André de Jong wel verklaringen af.

De Jong verklaart:

- Bedoeling was dat hij rond 16.00 uur met zijn broer Marco het tekstbord zou ophalen.
- Omdat hij druk was met het leggen van een straatje bij zijn woning, heeft André de Jong zijn vrouw Maria gezegd om zijn broer Marco de Jong te vragen het tekstbord alleen op te halen. Maria gaat dan naar haar schoonouders, waar Marco woont. Voor het straatwerk is door André de Jong ingehuurd Robert Bies terwijl zijn neefje Ronald Schippers helpt.
- Als Maria bij haar schoonouders en Marco is, belt André de Jong met de vraag of hij de auto van Marco, een witte Opel Combo, mag lenen om een gebuurde trilplaat terug te brengen.
- Maria rijdt dan met de Opel Combo naar huis.
- André de Jong en de door hem ingehuurde stratenmaker Bies brengen vervolgens met de Combo de trilplaat terug naar de Praxis te Enschede. Blijkens gegevens van de Praxis is de trilplaat om 13.32 uur teruggebracht.
- De afstand tussen Praxis en SE Fireworks bedraagt ongeveer 3 kilometer en is binnen 10 minuten per auto af te leggen.
- Ronald Schippers, de hulp bij het straten, verklaart dat André de Jong en Robert Bies rond 13.00 uur vertrokken met de Opel Combo en dat ze tussen 15.00 en 15.30 uur terugkwamen.
- De Jong verklaart slechts 30 à 40 minuten te zijn weggeweest. Andere getuigen zijn niet eensluidend over het tijdstip van hun terugkomst.

Een getuige, die dicht bij de ingang van het bedrijf woonde, verklaart dat hij op 13 mei 2000 tussen 14.30 en 15.00 uur een klein soort bestelauto bij de ingang van het bedrijf ziet staan. Getuige weet geen merk of kleur maar het model lijkt om een Citroen Berlingo. Opgemerkt wordt dat een Citroen Berlingo en een Opel Combo qua model bijna identiek zijn.

De afstanden tussen de woning van de Jong, het bedrijf Praxis en SE Fireworks, alsmede de tijdstippen maakt het mogelijk dat André de Jong en Robert Bies, tussen 13.40 en 14.45 uur bij SE Fireworks zijn geweest. Dit zou kunnen samenvallen met het tijdstip dat Kloppenborg daar aanwezig is.

Mogelijkheid André de Jong:

- *als hij rond 13.30 uur toch met de bestelauto in Enschede is, rijdt hij dan door naar SE Fireworks om het bord op te halen?*
- *Heeft hij zelf (nog) sleutels van het bedrijf?*
- *Heeft hij sleutels bij Pater opgehaald of eerder van Pater gekregen (vrijdagavond)*

3.3 Contacten Kloppenborg en André de Jong.

Uit opgenomen en afgeluisterde telefoongesprekken van de huisaansluiting van Kloppenborg blijkt dat er enige malen contact is geweest tussen Kloppenborg en de Jong NA de ramp. Dit is opmerkelijk aangezien uit meerdere verklaringen is gebleken, dat beiden voordien deze contacten niet hadden.

Op grond van het vorenstaande bestaat de mogelijkheid, dat Kloppenborg op het bedrijfsterrain André de Jong en/of Bies heeft gezien. Op grond van de bovenvermelde onderzoeksgegevens bestaat het vermoeden, dat in ieder geval Kloppenborg en André de Jong wetenschap bezitten over de oorzaak van de brand.

In dit kader zijn ook de volgende onderzoeksresultaten van belang:

- Op 12 mei 2000 geeft directeur Pater een verjaardagsfeest. André de Jong en Kloppenborg zijn daarbij aanwezig.
- Volgens alle aanwezigen is er die avond in het geheel niet over het bedrijf gesproken. Dit is bevreemdend, temeer daar veel van de aanwezigen bij het bedrijf werkten en er spanningen binnen de leiding van het bedrijf bestonden.
- Het ligt voor de hand te veronderstellen dat gespreken zijn gemaakt over het ophalen van het tekstbord "Henk 70".

Hypothese is, dat directeur Willy Pater zijn sleutels heeft afgegeven aan André de Jong, zodat deze het tekstbord bij het bedrijf op kon halen.

3.4. Wetenschap bij Willy Pater.

Uitgaande van de hiervoor weergegeven hypothese, heeft Willy Pater wetenschap van het ontstaan van de brand. Deze indruk wordt versterkt door het volgende:

- Jeanette Schippers, schoonzuster van Willy Pater en André de Jong, heeft in de week na de ramp een aantal malen contact gehad met de toenmalige advocaat van Willy Pater. Op het moment dat Jeanette Schippers duidelijk maakt dat zij naar de politie zal gaan om een verklaring af te leggen, wordt haar door deze raadsman aangegeven dat zij dat niet moet doen en dat ze haar mond moet houden.
- Direct na een van deze contacten wordt zij gebeld door de advocaat van de dan nog ondergedoken Willy Pater, die haar vertelt dat ze niet naar de politie moet gaan en dat ze zich er helemaal buiten moeten houden. Dit is door Schippers verklaard.
- Kort na het begin van de brand is Willy Pater bij het bedrijf aanwezig. De brandweer vraagt hem sleutels om bunkers te kunnen openen. Pater weigert dit, hij verklaart dat hij het openen van bunkers te gevaarlijk vindt. Deze worden dan door de eveneens aanwezige Kloppenborg met diens sleutels geopend, zonder dat daartegen door Pater bezwaar wordt

gemaakt. Mogelijk had Pater geen sleutel(s) meer. Vermoedelijk had hij de sleutels toen niet in zijn bezit, omdat hij ze had afgegeven aan André de Jong.

- Uit historische telefoongegevens is gebleken dat op 13 mei 2000, rond 11.00 uur telefonisch contact is geweest tussen de woning van Pater en die van André de Jong. Dit contact zou gericht geweest kunnen zijn op overdracht van Pater's sleutels aan de Jong.

3.5 Overige relevante feiten.

In het onderzoek kunnen nog een aantal opsporingshandelingen verricht worden, die het meest effectief zijn, wanneer zij tijdens de uitvoering van de hierna genoemde middelen operationeel worden gemaakt. Dit betreft:

- Het regionaal of landelijk verspreiden van een compositie tekening van een persoon, die hard wegrende uit de Tollensstraat kort na het zien van de eerste vuurpijlen.
- Het verifiëren van specifieke getuigen verklaringen door het nader verhoren van een aantal direct betrokkenen.
- Het nabekken van diverse gegevens in de kring van de (ex-) werknemers.
- Gebruik maken van de te verwachten grote media-aandacht na de publicatie van een aantal rapporten over de ramp.

4. Inzet bijzonder opsporingsmiddel opnemen vertrouwelijke communicatie.

4.1. Criteria artikel 126 l Wetboek van Strafvordering

Gelet op de stand van zaken in het onderzoek wordt thans ook de inzet van een ander bijzonder opsporingsmiddel voorgesteld namelijk het opnemen van vertrouwelijke communicatie met een technisch hulpmiddel in een woning, als genoemd in artikel 126 l W.v.Sv

4.2 Verdachte.

Op grond van het vorenstaande bestaat het vermoeden dat Kloppenborg, Willy Peter, André de Jong tenminste wetenschap hebben van het ontstaan van de brand. Niet uitgesloten is dat één of meerdere van hen de brand veroorzaakt hebben. Op dit moment bestaat daar echter onvoldoende aanwijzing voor. Om die reden moet er vooralsnog van uit worden gegaan dat de brand door een NN is gesticht althans dat een onbekende persoon zich zodanig heeft gedragen dat gesproken moet worden van opzettelijke brandstichting.

Onder parketnummer 06.000.117/2000, RC nummer RC 2000/345, is tegen een NN-verdachte een Gerechtelijk Vooronderzoek geopend terzake van artikel 157 van het Wetboek van Strafrecht.

De verdenking tegen NN is opzettelijke brandstichting als omschreven in artikel 157 van het Wetboek van Strafrecht. De mogelijkheid dat "gecontroleerd" afsteken van vuurwerk uit de hand is gelopen, is ruimschoots aanwezig. Gezien de omstandigheden waaronder en de plaats waarop dat den geboerd is, en door toepassing van de leer van het voorwaardelijk opzet, is ook dan sprake van verdenking van opzettelijke brandstichting.

Niet uitgesloten wordt, dat één van hen of een ander persoon, de brand mede hebben veroorzaakt maar daarvan bestaat thans onvoldoende concrete verdenking.

4.3 Ernstige inbreuk.

Dat het feit gezien zijn aard een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleverde is evident.

4.4. Het onderzoek vordert de inzet van deze opsporingsbevoegdheid dringend.

Sinds 13 mei 2000 richt het opsporingsonderzoek zich mede op de vraag naar "het eerste vlammetje". Verdachten -van andere feiten- zijn ook over dit onderwerp uitvoerig gehoord. Inzet heeft plaatsgevonden van bijzondere opsporingsbevoegdheden, met name het afuisteren en opnemen van telefoongesprekken, stelselmatige observatie en het opnemen van vertrouwelijke informatie met een technisch hulpmiddel (i.e. in een auto).

Alhoewel nog een aantal deelonderzoeken naar brandstichting niet is afgerond, zijn de mogelijkheden om met traditionele middelen onderzoek te plegen nagenoeg uitgeput.

4.5. Het onderzoek vordert dringend het betreden van woningen zonder toestemming van de rechthebbende en de verdenking bestaat een misdrijf waarop naar wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaren of meer is gesteld.

4.6. Hiervoor is aangegeven dat het onderzoek dringend vordert dat vertrouwelijke communicatie met een technisch hulpmiddel wordt opgenomen. Het onderzoek vordert dringend dat zulks in na te noemen woningen gebeurt, daar uit onderzoek niet is gebleken dat andere locaties, niet zijnde woningen, hiervoor in aanmerking komen.

Uit de tot nu toegepaste onderzoeksmethoden (zoals verhoren en telefoontaps) blijkt dat betrokkenen zeer voorzichtig - terughoudend - zijn in hun uitspraken, indien zij kennelijk voor mogelijk houden dat anderen meeluisteren. Met name uit afgeluisterde telefoongesprekken blijkt dat ze nadrukkelijk rekening houden met de mogelijkheid dat ze afgeluisterd worden. De verwachting is dat zij de terughoudendheid slechts laten varen in de beslotenheid van hun woning, waar zij zich onbespied wanen.

Tevens vordert het onderzoek dringend dat ter uitvoering van een bevel tot opnemen van vertrouwelijke communicatie de na te noemen woningen zonder toestemming van rechthebbenden worden betreden, een ander wijze van uitvoering van het effectief bevel behoort niet tot de mogelijkheden.

laatste blz